

**van hall
larenstein**
university of applied sciences

Aanvraag macrodoelmatigheidstoets Nieuwe Opleiding

Ad Hippische Sport

Hogeschool Van Hall Larenstein

Voorwoord

In West-Europa worden sportpaarden gefokt en opgeleid, die wereldwijd hun weg vinden. In het kielzog van die paarden worden veel hippische producten en services (zoals instructie en begeleiding) geëxporteerd. Nederland bevindt zich in de voorhoede van deze internationale economische activiteiten. Bovendien ontwikkelt de sport zich snel: paarden worden steeds atletischer, springparcoursen steeds technischer, de harmonie tussen ruiter en paard wordt steeds belangrijker en het welzijn van het paard staat steeds centraler. Ook de (internationale) afnemers van onze sportpaarden worden steeds kritischer. Ze stellen hogere eisen aan het talent, de gezondheid, het africhtingsniveau en het karakter van de paarden. Hetzelfde geldt voor de meegeleverde begeleiding en after sales service.

Bovengenoemde ontwikkelingen vragen om meer diepgang in de kennis van iedereen die betrokken is bij het opleiden, trainen en begeleiden van (jonge) sportpaarden en ruiters. Het gaat dan om kennis van onder andere trainingsprincipes, sportgericht voeren, medische begeleiding, biomechanica, hoe paarden leren, beoordeling van paarden, ruiterfitheid en sportpsychologie. Deze kennis heeft zich de laatste decennia sterk ontwikkeld en 'ligt op de plank', maar bereikt de opleiders, ruiters en instructeurs in onvoldoende mate.

Eén van de redenen hiervoor is het feit dat in Nederland een sportgerichte hippische opleiding op Ad-niveau (niveau 5) ontbreekt. Het hippische onderwijsaanbod op mbo-niveau 4 is ruim voorhanden, maar daar liggen geen mogelijkheden om de genoemde vakken op het gewenste hogere niveau aan te bieden. Het hbo bachelor-aanbod (niveau 6) richt zich met haar afgestudeerden op de industrie rondom de hippische sector en niet op het primaire segment waar ruiters, opleiders en instructeurs actief zijn. De sector ervaart dan ook een tekort aan mensen die in staat zijn om het potentieel van een paard of een paard-ruiter-combinatie te benutten, gebruikmakend van diepgaande en actuele kennis over sport en training.

Last but not least wordt ook de maatschappij mondiger. Dit vraagt om mensen die deze maatschappelijke opinies kunnen meenemen in hun dagelijkse activiteiten. Afgestudeerden moeten zelfstandig, vakbekwaam en verantwoord handelen, maar ook in staat zijn om mensen te woord staan vanuit een stevige kennisbasis.

De Ad Hippische Sport is de noodzakelijke aanvulling op het hippische onderwijsaanbod om aan bovengenoemde behoeften in de hippische sector tegemoet te komen. Haar hoofdfocus is de hippische sport over de volle breedte (van recreatie tot topsport) en haar hoofddoel is het afleveren van de gevraagde professionals met de benodigde diepgang en actualiteit in kennis van het primaire segment waar ruiters, opleiders en instructeurs in de hippische sport actief zijn. Zij helpen bovendien het presteren van paard-ruiter-combinaties te optimaliseren, het paardenwelzijn verder te verhogen en de sport te verduurzamen.

Inhoud

1	Basisgegevens Instelling.....	4
2	Basisgegevens Opleiding.....	4
3	Inhoud opleiding en onderwijsprogramma	4
4	Doelgroep van de opleiding en nadere vooropleidingseisen	6
5	Beroeps-/arbeidsmarktprofiel afgestudeerden	6
6	Analyse verwant (toekomstig) aanbod	7
7	Geschatte instroom in de nieuwe opleiding	8
8	Onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte.....	9
9	Noodzaak tot start nieuwe opleiding.....	13
10	Aansluiting instellingsprofiel.....	14
11	RIO- en ISCED-indeling	15
12	Afstemming.....	15

1 Basisgegevens Instelling

Naam instelling(en)	Hogeschool Van Hall Larenstein
BRIN-code(s)	30 HD
KvK-nummer(s)	01087061
Contactpersoon aanvraag	
Contactpersoon CvB	

2 Basisgegevens Opleiding

Kenmerk aankondiging	A24-055
Naam	Hippische Sport
Oriëntatie	hbo
Niveau	Associate degree
Vorm	Voltijd, deeltijd
Gemeente(n) waar de opleiding wordt gevestigd	Rheden
Taal	Nederlands
Studielast	120 EC
Studieduur	2 jaar
Beroepsvereisten	Geen
Capaciteitsbeperking	nee
Beoogde startdatum	1 september 2026
ISAT-code (indien bekend)	
RIO-(sub)onderdeel	Landbouw & Natuurlijke Omgeving
ISCED-rubriek (optioneel)	

3 Inhoud opleiding en onderwijsprogramma

Inhoud opleiding

De hoofdfocus van de Ad Hippische Sport van Hogeschool Van Hall Larenstein (hierna: HVHL) is de hippische sport over de volle breedte, van recreatie tot topsport. Het hoofddoel is om de nieuwste kennis en methoden met de benodigde diepgang naar de primaire praktijk te brengen waar instructeurs, ruiters en opleiders actief zijn om zo het presteren van paard-ruiter-combinaties te optimaliseren, het paardenwelzijn verder te verhogen en de sport te verduurzamen. De inhoud van de opleiding is hiernaar vormgegeven. In de Ad Hippische Sport bekwaamt de student zich in:

- Het analyseren van de prestatie van een paard-ruiter-combinatie, uitgaande van het talent en startsituatie van beide atleten: paard en ruiter.
- Het opstellen van een ontwikkelplan met aandacht voor de training (type, periodisering, intensiteit, duur, variatie), voeding, de fysieke en mentale gezondheid en het welzijn van beiden.
- Het uitvoeren van dit plan en het bewaken van de einddoelen.
- Het opstellen van een planning voor het management van een sportstal, sportaanbieder (zoals een manege) of afdeling van een sportgerelateerde organisatie (waarbij technische, financiële en personele aspecten een rol spelen en waarbij rekening wordt gehouden met het behalen van de (sportieve) doelen).
- Het onderzoeken of aan alle randvoorwaarden voor het leveren van (sport)prestaties is voldaan (onder andere zadel, bit, bodem), het selecteren van oplossingen en het eventuele inzetten van ondersteunende innovatieve technieken (zoals hartslagmeters, bewegingssensoren) of testen (zoals fitheidstesten bij het paard).
- Het uitvoeren van het gehele proces van klantvraag, selectie en beoordeling van paarden tot en met aftersales service (gebruik makend van passende communicatie- en verkooptechnieken).

Onderwijsprogramma

Het onderwijsprogramma van de Ad Hippische Sport is ingericht om bovengenoemde opleidingsinhoud adequaat over te brengen. Het programma (tabel 1) kent een gemeenschappelijke basis bestaande uit onder andere trainingsleer, voeding, welzijn en gezondheidsleer – gevolgd door een keuze van twee uit de drie profielen: Instructie/africhting, Sport, of Management. Deze profielen hebben betrekking op de verschillende gevraagde beroepsrollen en functies (waarover meer in paragraaf 5). Het betreft een

tweejarig programma waarbij voor de voltijd variant, een typische lesweek bestaat uit drie lesdagen en twee dagen met praktijkleren. Bij de deeltijd variant heeft een typische lesweek anderhalf tot twee lesdagen. De lesdagen vinden plaats in Velp, gemeente Rheden (theorie) en deels op andere locaties (instructie), het praktijkleren vindt plaats bij primaire hippische bedrijven. Studenten zitten in leerteams met als doel het samenwerkend leren vanuit verschillende achtergronden en het probleemoplossend vermogen verder te ontwikkelen. Bij de Transitie module wordt door studenten vanuit twee verschillende opleidingen aan een gezamenlijk actueel dier gerelateerd thema gewerkt.

Tabel 1 - Overzicht onderwijsprogramma-voltijd en deeltijd

	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Jaar 1	Management paard 1 Voeding, huisvesting 6EC	Management paard 2 Gezondheid, gedrag 6EC	Trainingsleer 1a paard Trainingsleer 1b ruiter (resp. 3EC en 6EC) 9EC	Beoordeling paard Beoordeling, selectie, fokkerij 6EC
	Oriëntatie werkveld 3EC	HRM en Wetgeving 3EC	Bedrijfsbeheer 1 Financiën 3EC	Bedrijfsbeheer 2 Marketing 6EC
	Communicatie 1 Feedback, coaching 6EC	Communicatie 2 Engels 6EC	Transities Actueel thema 3EC	Communicatie 3 Verkoopgesprek 3EC
Jaar 2	Case: paard Kennis, integratie en toepassing - Kennis jaar 1 - Management paard 3 - Trainingsleer 2 15EC	Case: ruiter Kennis, integratie en toepassing - Kennis jaar 1 - Trainingsleer 3 15EC	Case: bedrijf Kennis, integratie en toepassing - Kennis jaar 1 - Bedrijfsbeheer 3 15EC	Bedrijfsopdracht Oplossing authentiek bedrijfsprobleem Omvat tenminste 2 van 3 beroepsrollen 15EC

Verschil in fysieke aanwezigheid tussen voltijd en deeltijd

In de deeltijdvariant van de Ad Hippische Sport is het aantal fysieke contactmomenten op Hogeschoollocatie (Velp) bewust lager dan in de voltijdvariant: deeltijdstudenten volgen gemiddeld één tot anderhalve dag per week onderwijs op locatie, tegenover ongeveer drie dagen in de voltijdvariant.

Deze beperking in fysieke aanwezigheid is verantwoord op basis van het profiel van de deeltijdstudent én de gehanteerde toetsvormen (tabel 2). Deeltijdstudenten combineren hun studie met werk in het relevante werkveld en beschikken doorgaans over (ruime) praktijkervaring. Daardoor kunnen zij een deel van het leerproces – met name het oefenen, toepassen en reflecteren – op de werkplek uitvoeren, onder begeleiding van collega's of begeleiders in het werkveld.

De invulling van de onderwijstijd sluit hierop aan:

- **Bij vakken met toetsvorm B (beroepsproduct)** is het aantal contactmomenten in leerteams voor deeltijdstudenten beperkt, met een geschatte verhouding van 7:2 (voltijd:deeltijd). Deeltijdstudenten kunnen reflectie en begeleiding deels op de werkplek organiseren.
- **Bij vakken met toetsvorm S (schriftelijk tentamen)** geldt dat deeltijdstudenten minder werkcolleges volgen, omdat zij de vertaalslag van theorie naar praktijk al in hun beroepspraktijk maken. Ook hier is de verhouding 7:2.
- **Bij vakken met toetsvorm M (mondeling examen of presentatie)** is géén reductie in fysieke aanwezigheid voorzien, omdat training van communicatie- en presentatievaardigheden bij alle studenten evenveel begeleide tijd vraagt.

Deze differentiatie is in lijn met het landelijke beleid voor deeltijdonderwijs en garandeert een evenwichtige leeromgeving. In de onderstaande tabel is per onderwijseenheid aangegeven welke toetsvorm van toepassing is.

Tabel 2 - Overzicht onderwijsprogramma met de verwachte toetsvorm per onderwijseenheid (B = beroepsproduct, S = schriftelijk, M = mondeling)

	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Jaar 1	Management paard 1 6EC S	Management paard 2 6EC S	Trainingsleer 1a en b 9EC S of B	Beoordeling paard 6EC B
	Oriëntatie werkveld 3EC B	HRM en Wetgeving 3EC S	Bedrijfsbeheer 1 3EC S of B	Bedrijfsbeheer 2 6EC B
	Communicatie 1 6EC M	Communicatie 2 6EC M	Transities 3EC S of B	Communicatie 3 3EC M
Jaar 2	Case: paard 15EC B/M (mix)	Case: ruiter 15EC B/M (mix)	Case: bedrijf 15EC B/M (mix)	Bedrijfsopdracht 15EC B/M (mix)

Het onderwijsprogramma hanteert onderstaande leeruitkomsten:

1. Het verzorgen van het management van paarden op trainingstallen, sportstallen of bij sportaanbieders.
2. Het doelgericht en duurzaam trainen van paarden.
3. Het doelgericht en duurzaam trainen van ruiters.
4. Het beheren van een (afdeling van) een paardenorganisatie met het oog op continuïteit en ontwikkeling.
5. Het beoordelen van paarden met het oog op hun inzet, fokkerij en verkoop.
6. Het professioneel kunnen communiceren met verschillende stakeholders (in het Nederlandse en in het basis-Engels).
7. Het voortdurend en duurzaam ontwikkelen van zichzelf als paardenprofessional.

HVHL draagt bij de Ad Hippische Sport zorg voor een naadloze aansluiting op haar verwante bachelor Animal Husbandry/Equine Sports and Business, conform het 'Advies en Kader Landelijke doorstroomafspraken Ad-bachelor' van het Landelijk Overlegplatform Associate degree (bijlage 1).

4 Doelgroep van de opleiding en nadere vooropleidingseisen

De primaire doelgroep van de voltijdvariant Ad Hippische Sport zijn mbo-4-, havo- of vwo-gediplomeerden (of geslaagden voor een 21+toets) en de primaire doelgroep van de deeltijdvariant zijn werkenden met een mbo-achtergrond. Voor deelname aan de opleiding Ad Hippische sport zijn de instroomeisen:

- **Havo:** NT; NG; EM met biologie; CM met biologie
- **Vwo:** NT; NG; EM met biologie; CM met biologie
- **Mbo:** Niveau 4 is toelaatbaar

De deeltijdstudent dient bij aanvang van en gedurende de studie werkzaam te zijn in een functie die hem of haar in staat stelt in combinatie met het programma van de deeltijddopleiding de algemene hbo-competenties in voldoende mate verder te ontwikkelen. Dit betekent over het algemeen een functie binnen het hippische werkveld op minimaal Mbo-niveau, of een functie in een ander werkveld op minimaal hbo-niveau. Om dit te beoordelen word de student uitgenodigd voor een intakegesprek.

5 Beroeps-/arbeidsmarktprofiel afgestudeerden

De Ad Hippische Sport leidt studenten op tot professionals met de benodigde diepgang en actualiteit in kennis van het primaire segment waar ruiters, opleiders en instructeurs in de hippische sport actief zijn. Dit doet zij via bovengenoemde profielen, die betrekking op de verschillende gevraagde beroepsrollen en functies. Aansluitend volgt per profiel een toelichting van het bijbehorende beroepsprofiel.

- **Instructie/africhting**
Het profiel Instructie/africhting richt zich op functies als instructeur of africhter van jonge paarden. Afgestudeerden met dit profiel kunnen de prestaties van (jonge) paarden en paard-ruitercombinaties analyseren. Zij kunnen jonge paarden africhten en combinaties instrueren, adviseren, motiveren en begeleiden. Hun specifieke kennis betreft de fysieke en mentale aspecten van ruiters en de innovatieve technieken en testen die er zijn om het potentieel van paard en ruiter in te schatten en te benutten.
- **Sport**
Het profiel Sport richt zich qua functies op ruiters. Afgestudeerden met dit profiel beschikken over dezelfde specifieke kennis als afgestudeerden van instructie/africhting, maar richten zich bij de toepassing van deze kennis niet op andere paard-ruitercombinaties, maar primair op de paarden uit een sportstal. Zij brengen paarden planmatig en zelfstandig op een hoger niveau, gebruikmakend van de laatste kennis en de beschikbare testen en technieken.

- **Management**

Het profiel Management richt zich op functies als manager (sport)stal of manege, manager sales & export of beleidsmedewerker sport bij een hippische organisatie. Afgestudeerden met dit profiel zijn verantwoordelijk voor een groep (sport)paarden (management, logistiek), kopen deze aan, verkopen deze en beheren klanten. Ze kunnen ook een beleidsfunctie vervullen bij een sport gerelateerde organisatie. Ze hebben specifieke kennis van bedrijfsmanagement, financiën, sales en relevante wet- en regelgeving.

De afgestudeerden kunnen deze functies uitoefenen bij bedrijven die basissport aanbieden (zoals maneges); bij gespecialiseerde sport-, handels, en trainingsstallen; bij sport gerelateerde hippische organisaties; en als zelfstandig ondernemer.

6 Analyse verwant (toekomstig) aanbod

Het bestaande (en toekomstige) opleidingsaanbod is geanalyseerd op verwante opleidingen, aan de hand van de geldende verwantschapscriteria.¹ Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen sterk en zijdelings verwante opleidingen.

Analyse bestaand aanbod

Sterk verwant

Het bestaande (en aangekondigde) opleidingsaanbod kent nog geen andere opleiding die, zoals de aangevraagde opleiding, hippische professionals opleidt met de gevraagde kennis en van het gevraagde niveau. Dat wil zeggen: professionals met actuele en diepgaande kennis op niveau 5 over het primaire segment waar ruiters, opleiders en instructeurs actief zijn.

Zijdelings verwant

Het bestaande opleidingsaanbod kent twee opleidingen die enige raakvlakken hebben met de Ad Hippische Sport, namelijk de variant Hippische Bedrijfskunde van de Ad Bedrijfskunde en Agribusiness van Aeres Hogeschool, en de Ad Diermanagement van Hogeschool Van Hall Larenstein. De volgende twee tabellen expliciteren per verwantschaps criterium de verschillen die maken dat deze opleidingen slechts zijdelings verwant zijn.

Tabel 3 - Verschillen met de variant Hippische Bedrijfskunde van de Ad Bedrijfskunde en Agribusiness (Aeres Hogeschool)

Criterium	Vershil
1. Inhoud	De nadruk bij de variant Hippische Bedrijfskunde ligt meer op management, bedrijfskunde en ondernemen. De Ad Hippische Sport behandelt deze onderdelen ook, maar plaatst de nadruk primair bij het sportaspect binnen de hippische sector, waarbij zij ruiters onder andere adviseren en begeleiden en paarden trainen. De inhoud van beide opleidingen is daarmee wezenlijk anders.
2. Beroepen	Dit verschil in inhoud is terug te zien in de beroepen die afgestudeerden na hun opleiding kunnen vervullen. Zo leidt de variant Hippische Bedrijfskunde studenten op voor bedrijfskundige beroepen (zowel binnen als buiten de hippische sector), terwijl de Ad Hippische Sport opleidt voor beroepen binnen de hippische sport. Ook de beroepen waarvoor afgestudeerden in aanmerking komen zijn voor beide opleiding dus wezenlijk anders.
3. Instroomdoelgroep	Beide instroomdoelgroepen richten zich (ook) op voltijdstudenten maar de toelatingseisen verschillen van elkaar. De interesse van de instroomdoelgroep van de variant Hippische Bedrijfskunde zal met name bedrijfskundig zijn, die van de Ad Hippische Sport met name sporttechnisch.
4. Opleidingsvorm	Zowel de variant Hippische Bedrijfskunde als de Ad Hippische Sport worden (ook) in voltijd aangeboden. Voor de Ad Hippische Sport, die zich richt op sport en africhting, is in de voltijdvariant voorzien in twee dagen praktijkleren per week. In de deeltijdvariant is dit drie tot drieënhalve dag per week.

Tabel 4 - Verschillen met de Ad Diermanagement (Hogeschool Van Hall Larenstein)

Criterium	Vershil
1. Inhoud	De Ad Diermanagement richt zich op het welzijn van non-productiedieren en de relatie tussen mens en dier. Daarnaast richt de opleiding zich op ondernemerschap. Hoewel de Ad Hippische Sport ondernemerschap ook behandelt, richt de opleiding zich primair op het unieke gebied van de hippische sport. Iets dat de Ad Diermanagement niet doet. De inhoud van beide opleidingen is daarmee wezenlijk anders.
2. Beroepen	Afgestudeerden van de Ad Diermanagement komen veelal terecht in een leidinggevende of coördinerende functie bij organisaties waar huis- en wilde dieren en natuur belangrijk zijn. Daarentegen leidt de Ad Hippische Sport studenten juist op voor beroepen in de hippische sport. Ook de beroepen waarvoor afgestudeerden in aanmerking komen zijn voor beide opleiding dus wezenlijk anders.
3. Instroomdoelgroep	Beide instroomdoelgroepen richten zich (ook) op voltijdstudenten maar de toelatingseisen verschillen van elkaar.

¹ "Verwante opleidingen (1) komen inhoudelijk sterk overeen, (2) leiden op tot min of meer dezelfde beroepen, (3) zijn toegankelijk voor min of meer dezelfde instroomdoelgroep en (4) worden in dezelfde opleidingsvorm aangeboden." (Handreiking macrodoelmatigheidsdossier voor instellingen).

4. Opleidingsvorm	De Ad Diermanagement wordt aangeboden in voltijd, dit geldt eveneens voor de Ad Hippische Sport maar daar zijn twee dagen per week ingevuld met praktijkleren. In de Ad Diermanagement is een eindstage van een half jaar opgenomen.
-------------------	--

Inschatting verwante instroom

DUO biedt informatie over het aantal eerstejaarsinschrijvingen per opleiding. Deze aantallen kunnen op hun beurt informatie geven over de ontwikkeling van de instroomomvang van de zijdelings verwante opleidingen. Een blik op deze aantallen (die in detail aan bod komen in paragraaf 7) wijst uit dat beide opleidingen kunnen rekenen op een substantiële instroom met een stijgende tendens. De geschatte instroom in deze zijdelings verwante opleidingen ligt hiermee in lijn.

Onbekostigde opleidingen

Naast bovengenoemde bekostigde opleidingen kijken we ook naar onbekostigde opleidingen met enige verwantschap met de Ad Hippische Sport. Deze sommen we hieronder op:

- KNHS biedt vier instructeursopleidingen aan op vier niveaus, namelijk 1) aspirant instructeur, 2) instructeur basissport, 3) instructeur wedstrijdssport en 4) trainer.
- E-quine biedt de opleiding paard en gedrag aan op drie niveaus.
- NCSAH biedt vier opleidingen aan, namelijk 1) basistrject, 2) sportfase A, 3) sportfase B en 4) werk aan de hand instructeur.
- Freestyle Academy biedt een instructeursopleiding aan op drie niveaus.

De doelgroep van deze opleidingen wijkt door de onbekostigde aard van de opleidingen af van de Ad Hippische Sport. Daarnaast worden deze opleidingen niet gegeven op Ad-niveau (niveau 5). Er wordt daarom weinig tot geen concurrentie verwacht.

7 Geschatte instroom in de nieuwe opleiding

De instroom in de Ad Hippische Sport wordt, voor de voltijdvariant, geschat in de orde van grootte van op termijn 30–40 studenten. Deze schatting berust onder andere op de instroom in zijdelings verwante opleidingen, de uitstroom uit relevante mbo-4-opleidingen en een in 2025 uitgevoerde instroomenquête onder mbo-4-studenten, havisten en vwo'ers. Voor de deeltijdvariant is de ervaring bij HVHL dat de instroom doorgaans iets lager ligt dan bij voltijdopleidingen; op termijn wordt daarom een instroom van 15–20 deeltijdstudenten verwacht.

Instroom zijdelings verwante opleidingen

De recente instroom in de zijdelings verwante opleiding geeft indicaties van de mogelijke instroom in opleidingen als de Ad Hippische Sport. Tabel 5 toont het aantal eerstejaarsinschrijvingen voor beide zijdelings verwante opleidingen (voor de variant Hippische Bedrijfskunde van de Ad Bedrijfskunde en Agribusiness van Aeres Hogeschool zijn enkel gegevens beschikbaar van de overkoepelende Ad). Het totale aantal eerstejaarsinschrijvingen is van 2020 tot en met 2024 substantieel gestegen (van 62 tot 105, of +69%). Het gemiddelde aantal eerstejaarsinschrijvingen in 2024 per opleiding, opleidingsvorm en opleidingslocatie is 26.

Tabel 5 - Eerstejaars inschrijvingen zijdelings verwant aanbod, peildatum 1 okt. 2024 (DUO, 2025 – bijlage 2)

Instelling	Opleiding	2020	2021	2022	2023	2024
Aeres Hogeschool (Dronten)	Ad Bedrijfskunde en Agribusiness (voltijd)	31	27	33	27	33
	Ad Bedrijfskunde en Agribusiness (deeltijd)	25*	22*	16*	23*	21
Aeres Hogeschool (Almere)	Ad Bedrijfskunde en Agribusiness (voltijd)	6*	9*	11	6*	0
Hogeschool Van Hall Larenstein (Velp)	Ad Diermanagement (voltijd)	0	0	56	52	51
Totaal voltijdopleidingen		37	36	100	85	84
Totaal deeltijdopleidingen		25	22	16	23	21
Totaal voltijd- en deeltijdopleidingen		62	58	116	108	105

*Bij de berekening is voor de waarde van <5 de gemiddelde waarde genomen, zijnde 3.

Uitstroom relevante mbo-4-opleidingen

Aansluitend op de instroom in de zijdelings verwante opleidingen gaan we hieronder in op het aantal gediplomeerden van relevante mbo-4-opleidingen, die wellicht in de markt zijn voor de Ad Hippische Sport. Tabel 6 toont in de eerste kolom de geselecteerde relevante mbo-4-opleidingen, en in de navolgende kolommen het aantal gediplomeerden per opleiding per jaar (SBB, 2025a). Het

totale aantal gediplomeerden heeft zich in de laatste jaren ontwikkeld van 1.306 in leerjaar 2019/2020 naar 1.355 in leerjaar 2023/2024.

Tabel 6 - Gediplomeerden relevante mbo-4-opleidingen (SBB, 2025a)

Mbo-4-opleidingen	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Bedrijfsleider Paardensport en -houderij	208	213	210	185	208
Instructeur Paardensport en -houderij	19	20	26	26	28
Bedrijfsleider Dierverzorging	470	478	419	434	454
Dierenartsassistent Paraveterinair	609	659	649	706	665
Totaal	1.306	1.370	1.304	1.351	1.355

Volgens KiesMBO (SBB, 2025b) studeert een substantieel aantal studenten na afronding van hun opleiding door. De percentages fluctueren, maar kunnen indicaties geven voor de eventuele belangstelling in het doorstuderen middels de Ad Hippische Sport. De doorstroompercentages van bovenstaande mbo-4-opleidingen zijn als volgt:

- Bedrijfsleider Paardensport en -houderij: 25%
- Instructeur Paardensport en -houderij: niet bekend
- Bedrijfsleider Dierverzorging: 25%
- Dierenartsassistent Paraveterinair: 29%

Wanneer we deze doorstroompercentages vermenigvuldigen met het aantal gediplomeerden per opleiding in het meest recente leerjaar, dan resulteert de volgende potentiële doorstroom vanuit deze opleidingen:

- Bedrijfsleider Paardensport en -houderij: 52 doorstromers
- Instructeur Paardensport en -houderij: niet bekend
- Bedrijfsleider Dierverzorging: 114 doorstromers
- Dierenassistent Paraveterinair: 193 doorstromers

Hoewel niet duidelijk is hoeveel van deze potentiële doorstromers in de markt is voor specifiek een Ad (laat staan in welke vorm), indiceert deze berekening dat er een substantiële 'vijver' is van gediplomeerden vanuit relevante mbo-4-opleidingen, van waaruit instroom in de Ad Hippische Sport te verwachten is.

Instroomenquête

In de periode van eind april tot eind mei 2025 vond een instroomenquête plaats (zie bijlage 3, par.1.3 voor de methodebeschrijving; zie bijlage 4 voor de bijlagenrapportage). Aan deze enquête participeerden 54 potentiële studenten: mbo-4-studenten en havo- en vwo-scholieren die in het laatste of voorlaatste leerjaar zitten, of die recent zijn gediplomeerd. Van de respondenten die in het laatste of voorlaatste leerjaar van hun huidige opleiding zitten, zeggen de meesten in voltijd te willen doorstuderen en zegt ook een deel in deeltijd te willen doorstuderen (bijlage 3, H.3). Van de respondenten (n=54) vindt 52% de inhoud en opzet van de Ad Hippische Sport aansprekend en vindt 35% de opleiding zelfs *zeer* aansprekend (bijlage 3, par. 4.2). Met name de inhoud en praktijkgerichtheid van de opleiding komen naar voren als sterke punten. Ook de verdiepingsmogelijkheden in de paardensector blijken relatief belangrijk. Van deze 54 respondenten zeggen reeds 13 (24%) *zeker* geïnteresseerd te zijn in deelname aan de opleiding, en nog eens 25 (46%) zeggen *misschien* geïnteresseerd te zijn (bijlage 3, par. 5.1). De meeste geïnteresseerden willen de opleiding bovendien al per 2026 volgen.

Samenvattend

Op basis van de instroom in de zijdelings verwante opleidingen, de uitstroom uit relevante mbo-4-opleidingen en de substantiële interesse in deelname onder de geënquêteerde potentiële studenten, verwacht HVHL een instroom in de voltijdvariant van de Ad Hippische Sport in de orde van grootte van op termijn 30-40 studenten. Op basis van ervaringscijfers verwacht HVHL een instroom in de deeltijdvariant van op termijn 15-20 studenten. Hierbij zij bovendien opgemerkt dat, naast de voornoemde instroomgroepen, er instroom te verwachten is vanuit de groep die al enkele jaren werkzaam zijn en zichzelf willen omscholen of bijscholen en ook vanuit de groep uitvallers van relevante opleidingen.

8 Onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte

De Ad Hippische Sport sluit aan op een arbeidsmarktbehoefte. Deze behoefte wordt onder andere onderbouwd door uitvoerig en opleidingsspecifiek arbeidsmarktonderzoek in de vorm van werkgeversinterviews, een werkgeversenquête en een vacatureanalyse (par. 8.1). Hierin tonen talrijke potentiële werkgevers een concrete behoefte aan dit type afgestudeerde, die nog niet wordt vervuld. Diverse aanvullende arbeidsmarktbronnen (par. 8.2) onderstrepen dit.

8.1 Arbeidsmarktonderzoek

Werkgeversinterviews

In de periode november 2024 tot en met januari 2025 vond een reeks interviews met werkgevers plaats (bijlage 5). Hieraan participeerden 10 verschillende potentiële werkgevers, die in staat zijn om een gezaghebbende uitspraak te doen over de arbeidsmarktbehoefte aan dit type afgestudeerden, zowel in het werkveld als in hun eigen organisatie (zie bijlage 5, par. 1.3 voor de methodebeschrijving en voor het participantenoverzicht, en p.29 voor de gespreksleidraad; en zie bijlage 6 voor de transcripten).

Potentiële werkgevers zijn overwegend positief over de opleiding en benadrukken het belang van de praktijk in de opleiding. Ze voorzien (met name door het tekort aan goed geschoold personeel, maar ook door de combinatie tussen praktijkgerichtheid en hbo-denkniveau) veelal goede kansen voor afgestudeerden van de beoogde opleiding. Participanten geven aan dat afgestudeerden vooral aan de slag kunnen als bedrijfsleider/manager, trainer, stalmedewerker, groom en ruiter. Voorbeelden van werkzaamheden zijn het managen van het bedrijf, het opleiden van (jonge) paarden, het maken van ontwikkelplannen, het hebben van klantcontact, het verkopen van (jonge) paarden en een stukje ondersteuning (onder andere het export-klaar maken van paarden en metingen verrichten). Afgestudeerden kunnen onder andere aan de slag bij maneges, pensionstallen, handelstallen, sportstallen en opfokstallen. Aansluitend enkele citaten van deelnemende werkgevers over het arbeidsmarktperspectief voor afgestudeerden van de Ad Hippische Sport.

- “Hoge kansen. We hebben een tekort aan mensen die een paard goed kunnen africhten. We hebben een tekort aan mensen, instructeurs, die jonge mensen op een goede manier aan het rijden krijgen. En daarbij ook op de basis letten. Daar zit een tekort. [...] Iedere stal zoekt jonge mensen om paarden op te leiden.” (participant 10)
- “Ja, er is ook ruimte voor. Ik zou denken van wel. Ik merk wel dat het voor ons steeds lastiger is om mensen te vinden.” (participant 6)
- “Ja, zeker in het hogere segment, daar geloof ik zeker in.” (participant 7)
- “Ik heb heel vaak vraag naar mensen, ook met name in het buitenland om te komen helpen begeleiden, trainen, dat soort dingen doen. Daar is zeker behoefte aan. Daar is wel een markt in. Export-klaar maken van paarden, papieren klaarmaken, metingen, een stukje begeleiding.” (participant 8)

Aan de werkgevers is ook gevraagd of zij behoefte hebben aan afgestudeerden van de beoogde Ad binnen het eigen bedrijf, en of zij behoefte hebben om eigen personeel middels deze opleiding op- of bij te scholen. Nagenoeg alle participanten tonen, in meer of mindere mate, interesse in afgestudeerden van de Ad Hippische Sport voor nieuwe vacatures. Sommige participanten kunnen dit bovendien al kwantificeren (bijlage 5, H.4). Enkele citaten bij de betreffende vraag:

- “Iemand die inzet en deze kennis heeft, altijd. Daar is altijd werk voor. Daarvan kan ik er wel tien gebruiken.” (participant 8)
- “Ja, als ze goed genoeg zijn wel. [...] Hier is bijna altijd ruimte voor mensen die kunnen waar ik ze voor nodig heb.” (participant 10)
- “Volgend jaar willen we graag een ruiter aannemen. Er is meer vraag naar wat we nu kunnen doen.” (participant 3)

Naast behoefte aan nieuwe medewerkers met een afgeronde Ad Hippische Sport, zijn er ook werkgevers met behoefte aan scholing van huidige medewerkers met deze opleiding.

- “Dat denk ik wel. Wat je nu veel ziet is dat ze vanuit de praktijk het doen. Die mensen leid je soort van op vanuit je eigen visie en bedrijf. Maar om ze nog meer kennis te geven, dat zou niet slecht zijn. Die mensen zijn ook wel gemotiveerd, omdat ze al zo'n functie hebben.”
- “Op zich is er wel behoefte aan.”

Werkgeversenquête

In de periode oktober-november 2024 vond een werkgeversenquête plaats. Hieraan participeerden 41 verschillende potentiële werkgevers, die in staat zijn om een gezaghebbende uitspraak te doen over de arbeidsmarktbehoefte aan dit type afgestudeerden, zowel in het werkveld als in hun eigen organisatie (zie bijlage 7, par.1.3 voor de methodebeschrijving; zie bijlage 8 voor de bijlagenrapportage). Uit de enquête komt naar voren dat de opleiding bij het overgrote deel van de werkgevers (zeer) aanspreekt. Sterke punten zijn met name de verdieping in verschillende soorten onderwerpen en het innovatieve/vernieuwende karakter van de opleiding. Aan de werkgevers is ook gevraagd in hoeverre er in hun werkveld behoefte is aan medewerkers die de Ad Hippische Sport van Hogeschool Van Hall Larenstein hebben gevolgd. Het merendeel van de werkgevers antwoordt hierop bevestigend.

- “Het is heel fijn om een hbo'er te hebben die ook in staat is om praktisch te kunnen denken en ‘met de voeten in de klei’ te kunnen staan. Wij zijn een kleine onderneming waarin alle aspecten van een groot bedrijf ook allemaal voorkomen.”
- “Er is een groot tekort aan vakbekwame mensen. Ik hoop dat deze opleiding een bijdrage kan leveren aan de mentaliteit en werkhouding die nodig is om een paardenbedrijf (24/7) draaiende te houden.”
- “Buiten dat er een groot personeelstekort dreigt te bestaan/reeds bestaat, is onze sector naar mijn mening nog erg conservatief. Nieuwe ontwikkelingen en een gedegen opleiding zorgen voor een sterke sector. Vakmensen zijn hard nodig.”

Ook zijn de werkgevers gevraagd naar hun behoefte om binnen nu en twee jaar nieuwe medewerkers in loondienst aan te nemen die de Ad Hippische Sport hebben afgerond. Bijna een derde van hen geeft uitdrukkelijk aan deze behoefte te hebben (bijlage 7, par. 4.3). Per werkgever met behoefte varieert deze van (minimaal) 1 nieuwe medewerker, tot (maximaal) 4 nieuwe medewerkers in de komende twee jaar. Zo volgt uit deze beperkte groep reeds een behoefte tot 23 nieuwe medewerkers met een afgeronde Ad Hippische Sport in de komende twee jaar. Tevens zijn de werkgevers gevraagd naar hun behoefte aan op- of bijscholing van huidige

medewerkers met de Ad Hippische Sport. Ook hier is sprake van behoefte. Per werkgever met behoefte varieert deze van (minimaal) 1 te scholen medewerker, tot (maximaal) 3 te scholen medewerkers in de komende twee jaar. Zie ook bijlage 8, par. 3.1 voor de kwantitatieve behoefte van de werkgevers.

Vacatureanalyse

Op de peildatum 21 maart 2025 is een landelijke vacatureanalyse uitgevoerd (bijlage 9). Doel was het in kaart brengen van de arbeidsmarkt voor afgestudeerden van de Ad Hippische Sport in aanmerking komen. Voor deze analyse is gebruikgemaakt van vacaturedata van de tool van Textkernel, daterend van 21 maart 2025 en teruggaand tot vijf jaar geleden. In deze vacaturedata is zo scherp en nauwkeurig mogelijk gefilterd c.q. geselecteerd op criteria die aansluiten bij de Ad Hippische Sport, om relevante vacatures in beeld te krijgen (voor een uitgebreide beschrijving van de databron en de selectiemethode zie bijlage 9, par. 1.3²). Op basis van deze selectie zijn vervolgens de landelijk geplaatste vacatures in de jaren voorafgaand aan de peildatum geanalyseerd.

Landelijk zijn er in de vijf jaar voorafgaand aan de peildatum 253 vacatures geplaatst bij de gehanteerde selectiecriteria. Hiervan werd bij 165 vacatures om hbo-niveau gevraagd en bij 88 vacatures om mbo-/hbo-niveau. In de afgelopen vijf jaar zien we een licht stijgende trend in het aantal vacatures dat per week is geplaatst: waar er in het eerste jaar van deze periode 32 nieuwe vacatures werden geplaatst, is dit aantal in het laatste jaar gestegen naar 50 nieuwe vacatures. Ter illustratie is een set letterlijke vacatureteksten bijgevoegd (bijlage 9, p.12 e.v.)

Een nadere blik op de eigenschappen van deze vacatures geeft blijk van een goede aansluiting op de Ad Hippische Sport:

- Regionale spreiding: de provincie Gelderland, waarin de gemeente Rheden valt waar de Ad Hippische Sport wordt verzorgd, behoort tot de provincies waar veruit de meeste vacatures zijn geplaatst (zie figuur 1, de gele markering duidt de gemeente Rheden aan).
- Beroeps categorieën: relatief veel vacatures vallen in beroeps categorieën die nauw aansluiten op de Ad Hippische Sport, waaronder de categorie paardrij-/sportinstructeur.
- Organisaties: relatief veel vacatures zijn geplaatst door organisaties die nauw aansluiten op de Ad Hippische Sport, zoals de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie.

Figuur 1 – Regionale vacaturespreiding of het aantal nieuwe vacatures naar provincie, afgelopen vijf jaar, landelijk (Textkernel, 21 maart 2025)

Aangezien in de hippische sector stages en afstudeerplaatsen gangbare toetredingsvormen tot banen zijn³, is hiervoor een aanvullende vacatureanalyse gedaan (eveneens op de peildatum 21 maart 2025). Hierbij zijn dezelfde selectiecriteria gehanteerd als hierboven, alleen is (in plaats van bovengenoemde reguliere contracttypes) geselecteerd op het contracttype voor stages en afstudeerplaatsen. Hieruit resulteren 212 landelijk geplaatste vacatures voor stages en afstudeerplaatsen, die in de vijf jaar voorafgaand aan de peildatum zijn geplaatst. Hiervan werd bij 185 vacatures om hbo-niveau gevraagd en bij 27 vacatures om mbo-/hbo-niveau.

² In de vacatureanalyse zijn vacatures van intermediairs (volledig) uitgesloten. Zo is niet alleen geselecteerd op vacatures van (alleen) directe werkgevers, maar is bovendien de branche arbeidsbemiddeling uitdrukkelijk uitgesloten (zie bijlage 9, par.1.3).

³ "Meeste afgestudeerden [van de opleiding Bedrijfsleider paardensport -en houderij] vinden een baan via hun stage". (bron: website [De Hippische Ondernemer](https://www.dehippischeondernemer.nl))

8.2 Arbeidsmarktbronnen

Diverse (aanvullende) arbeidsmarktbronnen bieden informatie en prognoses die bovengenoemde arbeidsmarktbehoefte aan de Ad Hippische Sport onderstrepen.

Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra

De Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS) is een branchevereniging die zich inzet om de belangen van FNRS-leden en hippische ondernemers te behartigen. De Federatie streeft naar een hoge kwaliteit binnen de hippische sector, op het gebied van kwaliteit, veiligheid en paardenwelzijn. In een artikel op haar website (bijlage 10, geraadpleegd 7 feb. 2025) bespreekt de Federatie trends en ontwikkelingen in de hippische sector. Hierbij wordt uitdrukkelijk de groeiende arbeidsmarktbehoefte c.q. -krapte genoemd als een van de belangrijkste trends.

- “De arbeidsmarkt in Nederland is zeer krap en wordt alleen maar krappere. Het aantal banen en vacatures stijgt terwijl het aantal werklozen blijft dalen en het aantal parttimers toeneemt. Vrijwilligers zijn minder vaak beschikbaar. Er is een mismatch tussen de hippische opleidingen en de praktijk. Niet iedereen is geschikt om te werken binnen de hippische sector. Het vraagt om inzet, flexibiliteit, betrokkenheid en passie. De vijver waaruit werkgevers binnen de hippische sector vissen wordt kleiner. [...] Kunnen hippisch ondernemers de komende tijd voldoende mensen aantrekken en hun bedrijven draaiende houden?” (bijlage 10, p.4)

Als opleiding die studenten opleidt tot professionals die de hippische kennis en de praktijk met elkaar kunnen verbinden, sluit de Ad Hippische Sport bij uitstek aan op bovengenoemde, groeiende arbeidsmarktbehoefte in de hippische sector.

Sectorraad Paarden

De Sectorraad Paarden is het landelijke platform waarin de verschillende partijen uit de paardensector samenwerken. Deze gezaghebbende raad heeft op 28 februari 2025, op verzoek van HVHL, gereageerd op het initiatief tot de aanvraag van de Ad Hippische Sport (bijlage 11). De reactie van de raad is positief en bevat onder andere de volgende passage:

- “Het bestuur van de Sectorraad Paarden onderschrijft de hoofddoelstellingen van de opleiding, zoals die in uw brief zijn uiteengezet. Het streven om de nieuwste kennis en methoden naar de primaire praktijk te brengen, met als doel het optimaliseren van het presteren van paard-ruiter-combinaties, het bevorderen van het welzijn van paarden en het verduurzamen van de sport, sluit aan bij de doelstellingen die wij binnen de paardensector hoog in het vaandel dragen.” (Bijlage 11)

De reactie van de Sectorraad Paarden onderstreept de toegevoegde waarde van de Ad Hippische Sport.

HAS green academy

Hogeschool HAS green academy publiceert jaarlijks de Hippische Monitor. Deze monitor gaat in op trends en ontwikkelingen in de hippische sector. In de meest recente uitgave (2024) geeft HAS green academy samen met ABAB Accounts & Adviseurs inzicht in de financiële situatie in de paardenhouderij. Zij constateren een positieve ontwikkeling:

- “Na de ingrijpende coronajaren 2020 en 2021 heeft de paardenhouderij sterk herstel doorgemaakt. De omzet die na de pandemie aanzienlijk herstel vertoonde heeft deze positieve trend doorgezet naar 2023 met een stijging van bijna acht procent voor ruitersportcentra.” (Bijlage 12, p. 16)

Tegelijkertijd constateren HAS en ABAB uitdagingen. Zo zou bij de manageactiviteiten sprake zijn van “een tekort aan gecertificeerd personeel en gezonde manegepaarden” (bijlage 12, p.16). Dit tekort aan personeel en gezonde paarden, samen met de voornoemde positieve omzetontwikkeling in de paardenhouderij, tonen of indiceren een kwantitatieve arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van opleidingen als de Ad Hippische Sport.

Nationale Beroepengids

De Nationale Beroepengids publiceert periodiek informatie over de baankansen voor specifieke beroepen. Onderstaande tabel toont beroepen met relevantie voor de Ad Hippische Sport. De baankansen worden ingeschat als gemiddeld tot zeer goed.

Tabel 7 - Baankansen beroepen (Nationale Beroepengids, geraadpleegd 6 juni 2025)

Beroep	Opleiding	Baankans
Paardenfokker	MBO, HBO	Zeer goed
Paardrij-instructrice	MBO, HBO	Goed
Docent paardensport	HBO	Goed
Manegehouder	MBO, HBO	Gemiddeld

Arbeidsmarktprognoses – ROA, 2025

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) maakt periodiek arbeidsmarktprognoses naar opleidingstypen en beroepsgroepen. De meest recente reiken tot 2028. Voor de Ad Hippische Sport sluiten de beroepsgroepen in ROA onvoldoende aan. Daarom behandelen we alleen de prognoses voor relevante opleidingstypen voor de Ad Hippische Sport, waarvan namelijk nog een

opleidingstype enige relevantie vertoont. Het betreft het opleidingstype bachelor landbouw, biologie en biochemische technologie. Zo classificeert ROA tot deze opleidingstypen onder andere de bachelor diermanagement.

Tabel 8 toont de arbeidsmarktprognoses tot 2028 voor het genoemde opleidingstype. Op basis van de verhouding tussen het verwachte aantal baanopeningen en schoolverlaters typeert het ROA het arbeidsmarktperspectief voor afgestudeerden van dit opleidingstype als redelijk. Er worden in 2028 enige knelpunten verwacht in de personeelsvoorziening.

Tabel 8 - Arbeidsmarktprognoses tot 2028 naar opleidingstype (ROA AIS, geraadpleegd maart 2025)

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jaar	Gemid. jaarlijks %	Typering
Bachelor – landbouw, biologie en biochemische technologie	Verwachte uitbreidingsvraag tot 2028		400	1%	0,1%	Laag
	Verwachte vervangingsvraag tot 2028		11.300	21%	3,2%	Gemiddeld
	Baanopeningen tot 2028		11.700	22%	3,3%	Gemiddeld
	Verwachte instroom van schoolverlaters tot 2028		13.500	25%	3,8%	Gemiddeld
	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2028	1.05				Enige
	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2028	1.05				Redelijk

9 Noodzaak tot start nieuwe opleiding

Deze paragraaf onderbouwt de noodzaak tot de start van de nieuwe opleiding. Conform de regeling macrodoelmatigheid behandelen we achtereenvolgens waarom de Ad Hippische Sport een noodzakelijke aanvulling is op het huidige opleidingsaanbod (par. 9.1), die onmogelijk via het bestaande aanbod kan worden vormgegeven (par. 9.2), en die geen negatieve spreidingsgevolgen heeft voor dit aanbod (par. 9.3).

9.1 Noodzakelijke aanvulling

De noodzaak om het opleidingsaanbod aan te vullen met de aangevraagde opleiding (als bedoeld in de regeling macrodoelmatigheid) volgt allereerst uit de confrontatie van de arbeidsmarktbehoefte met het bestaande opleidingsaanbod.

Arbeidsmarktbehoefte

De Ad Hippische Sport voorziet de arbeidsmarkt van de gevraagde professionals. Zo bleek uit de werkveldinterviews dat potentiële werkgevers een arbeidsmarktbehoefte zien aan meer afgestudeerden zoals die van de aangevraagde opleiding, en dat zij bovendien zelf afgestudeerden willen aannemen. De werkveldenquête, vacatureanalyse en de aanvullende arbeidsmarktbronnen bevestigden deze arbeidsmarktbehoefte.

Bestaand opleidingsaanbod

Het bestaande opleidingsaanbod is in relatie tot de arbeidsmarktbehoefte ontoereikend. Het bestaande opleidingsaanbod kent nog geen opleiding die, zoals de aangevraagde opleiding, professionals opleidt met de benodigde diepgang en actualiteit in kennis van het primaire segment waar ruiters, opleiders en instructeurs in de hippische sport actief zijn. Het bestaande opleidingsaanbod kent enkel zijdelings verwante opleidingen (zie par. 6). Dit wordt onderstreept door een reactie van een potentiële student die deelnam aan bovengenoemde instroomenquête:

- “Dit is eigenlijk precies de opleiding waar ik al jaren naar op zoek ben, de combinatie van paarden trainen en verzorgen en de training van ruiters, zowel fysiek als mentaal.” (bijlage 3, par. 5.1)

9.2 Onmogelijk via het bestaande aanbod

De noodzakelijke aanvulling van het opleidingsaanbod met de aangevraagde opleiding kan niet via het bestaande opleidingsaanbod worden vormgegeven. Momenteel zijn er op dit niveau (5) slechts twee zijdelings verwante opleidingen die bovendien een dusdanig andere focus hebben, dat de genoemde diepgang in kennis van het primaire segment (waar de Ad Hippische Sport zich op toelegt) niet in deze opleidingen kan worden ondergebracht. Dit kwam in de afstemmingsfase dan ook tot uiting. Zo bleek al vroeg in de afstemming met de zijdelings verwante Ad Diermanagement van HVHL, dat de inhoud van deze Ad (die zich primair richt op het

managen van gezelschapsdieren en wilde dieren) geen ruimte biedt voor de paard-specifieke inhoud van de Ad Hippische Sport.⁴ In lijn hiermee werd ook door vertegenwoordigers van andere instellingen (waaronder de aanbieder van de zijdelings verwante variant Hippische Bedrijfskunde van de Ad Bedrijfskunde en Agribusiness) het voornemen van de Ad Hippische Sport geacht als een kansrijk initiatief, passend bij het profiel van HVHL (zie par. 12).

9.3 Geen negatieve spreidingsgevolgen

De noodzakelijke aanvulling van het opleidingsaanbod met de aangevraagde opleiding (par. 9.1) heeft naar verwachting geen negatieve gevolgen voor de spreiding van dit aanbod.

- Het bestaande opleidingsaanbod bevat geen opleiding die, volgens de vier criteria van verwantschap, sterk verwant is aan de Ad Hippische Sport (par. 6). Het bevat enkel zijdelings verwante opleidingen, waarmee bovendien uitvoerig afstemming heeft plaatsgevonden (par. 12). Onwenselijke concurrentie en schokken in het onderwijslandschap zijn dan ook niet te verwachten.
- Hogeschool Van Hall Larenstein verwacht voor de Ad Hippische Sport een instroom die vergelijkbaar is met die van zijdelings verwante opleidingen: op termijn wordt voor de voltijdvariant een instroom van circa 30–40 studenten verwacht, en voor de deeltijdvariant circa 15–20 studenten. De opleiding is daarmee nadrukkelijk niet opgezet als een massa-opleiding. De instroom in de opleiding wordt gemonitord en goed afgestemd met het relevante bestaande (landelijke) instellingsoverleg (par. 12).
- Tijdens de eerdere afstemming met dit instellingsoverleg (par. 12) is geen melding gemaakt van eventuele negatieve spreidingsgevolgen door de start van de Ad Hippische Sport.
- Naar aanleiding van de aankondiging (A24-055) is geen melding gemaakt van eventuele negatieve spreidingsgevolgen door de start van de Ad Hippische Sport.

10 Aansluiting instellingsprofiel

HVHL heeft de ambitie om via onderwijs, onderzoek en samenwerking positief bij te dragen aan transitie. HVHL is al enkele jaren de duurzaamste hoger onderwijsinstelling van Nederland. In dit licht wil HVHL experts in transitie opleiden. Dit gebeurt middels transitiegericht onderwijs (TGO), zoals beschreven in instellingsplan ‘Groeien als experts in transitie’ (bijlage 13). Met TGO leidt HVHL transitiemakers op voor de beroepspraktijk, die transdisciplinair en interdisciplinair samenwerken aan integrale oplossingen die waarde toevoegen aan de wereld. In het instellingsplan wordt op vier transities ingezet. De Ad Hippische Sport wordt met name ontwikkeld binnen de transitie ‘Biodiversiteit en (dieren)welzijn in landelijke en stedelijke gebieden: transitie naar een duurzame leefomgeving’:

- “Er moeten nieuwe en integrale antwoorden komen op hoe we onze leefomgeving ontwikkelen, waarbij mens, dier en natuur samen de ruimte delen en interacteren in duurzame harmonie. We werken aan een goede samenhang tussen stad en platteland, cultuur en natuur, mens en dier. Een goede leefomgeving is de bodem onder welzijn en gezondheid voor mens en dier. We maken een integrale invulling haalbaar, doordat we ecologische, sociale en economische kennis bijeenbrengen.” (bijlage 13, p.12)

Daarnaast heeft HVHL het lectoraat ‘Duurzame paardenhouderij en paardensport’. Het uitgangspunt van dit lectoraat is het verduurzamen van de paardensector door een brug te slaan tussen wetenschappelijke kennis en de praktijk. De volgende onderzoekslijnen zijn binnen dit lectoraat actief:

- Duurzame omgang met paarden: hiervoor is een harmonieuze en welzijnsgerichte interactie tussen mens en dier nodig. Onderzoek richt zich op menselijk gedrag, cognitie en veranderekunde, ondersteund door technologische innovaties.
- Duurzaam ondernemen: er wordt gestreefd naar praktische oplossingen en veranderingsprocessen voor een gezonde sector die inzet op de sociale, economische en ecologische waarde van paardenhouderijen, zodat veerkracht en duurzaamheid worden bevorderd.
- Duurzame omgeving voor paard en mens: onderzoek richt zich op hoe de paardensector bijdraagt aan het beschermen van natuurlijke hulpbronnen, het verhogen van biodiversiteit, de overgang van stad naar land, groene belevenis en de natuurlijke integratie van paarden in het Nederlandse landschap.

Het bovengenoemde instellingsplan en lectoraat geven blijk van een goede aansluiting van de Ad Hippische Sport met het instellingsprofiel van HVHL. Deze aansluiting is bovendien bevestigd door andere instellingen in het landelijke overleg voor hippische opleidingen (bijlage 14, p.2). In dit kader benadrukken wij dat HVHL bij de Ad Hippische Sport zorgdraagt voor een naadloze aansluiting op haar verwante bachelor Animal Husbandry/Equine Sports and Business, conform het ‘Advies en Kader Landelijke doorstroomafspraken Ad-bachelor’ van het Overlegplatform Overlegplatform Associate degree (bijlage 1).

⁴ De nieuwe Ad Hippische Sport is juist ontwikkeld vanuit de behoefte in het werkveld om diepgaand in te gaan op de combinatie van paard, ruiter en sport. Deze opleiding verbindt de nieuwste kennis en methoden op het gebied van prestatieverbetering, paardenwelzijn en verduurzaming van de hippische sport. Daarmee ligt de focus niet alleen op het dier, maar juist ook op sportaspecten, training, begeleiding en innovatie binnen de hippische praktijk. Zo speelt de opleiding direct in op de actuele vragen uit de sector en de behoefte aan professionals die paard, sport en maatschappij met elkaar kunnen verbinden.

11 RIO- en ISCED-indeling

De Ad Hippische Sport sluit aan bij RIO-indeling; *Landbouw & Natuurlijke Omgeving*. De opleiding richt zich zoals eerder beschreven oa. op duurzame omgeving voor mens en paard. De verwante bachelor Animal Husbandry/Equine Sports and Business valt onder dezelfde RIO-indeling.

12 Afstemming

Afstemming heeft uitvoerig plaatsgevonden in het Praktijkcluster Paard. Dit is het relevante bestaande overleg voor alle aanbieders van hippische c.q. paard-gerelateerde mbo- en hbo-opleidingen in Nederland. Onderdeel van dit cluster zijn bijvoorbeeld, naast HVHL, HAS green academy en Aeres Hogeschool (aanbieder van de zijdelings verwante Ad Hippische Bedrijfskunde). Het cluster werkt constructief samen en neemt gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor een doelmatig en overzichtelijk hippisch opleidingsaanbod (bijvoorbeeld door gezamenlijk een overzicht op te stellen en te onderhouden met overeenkomsten en verschillen tussen de hippische opleidingen). HVHL heeft dan ook tijdig het voornemen voor de start van de Ad Hippische Sport gedeeld. De reactie van het cluster was ronduit positief: de instellingen achten de Ad Hippische Sport opportuun ofwel een kansrijk initiatief, en bij uitstek passend bij het profiel van HVHL (bijlage 14, p.2). De instellingen voorzien een goede samenwerking bij en geen (spreidings)problemen met het aanbieden van Ad Hippische Sport aan HVHL. In lijn met deze uitvoerige afstemming heeft, na de voor-aankondiging door HVHL (A24-055), geen enkele instelling of opleiding bezwaar geuit bij HVHL betreffende de start van de Ad Hippische Sport.

Tijdens de SAC-bijeenkomst in het najaar 2023 heeft HVHL aangekondigd te starten met de ontwikkeling van de Ad Hippische sport in Velp. Alle aanwezige gesprekspartners hebben hiervan kennisgenomen en hadden geen aanvullende vragen of opmerkingen. Hieronder geven we informatie uit het verslag van het bestuurlijk overleg van de (groene) hogescholen op 26 mei 2023. De Ad Hippische sport is besproken onder de werktitel Ad Hippisch.

“Onder agendapunt “Ontwikkeling portfolio’s” is aangekondigd dat de HAS werkt aan een Ad Urban green (toekomstbestendige stad) Aeres en HAS green academy ontwikkelen ieder hun eigen Ad en stemmen dit goed met elkaar af. De Ad van de HAS richt zich op vergroenen en klimaatbestendig maken van de stedelijke omgeving. HVHL heeft reeds een Ad op dit gebied (Tuin en Landschapsinrichting)

HVHL meldt de ontwikkeling van een Ad Bos/Bomen in Velp en een Blauwe Ad in Leeuwarden. Daarnaast zijn er plannen om te starten met een Ad Hippisch in Velp en zijn er eerste verkenningen voor de start van een algemeen Ad Groen in Leeuwarden.”

Als vervolg op deze discussies is in het sectorplan Groen Welbevinden: Sectorplan Agro & Food 2024-2028 (bijlage 15), van het groene HBO omschreven dat het SAC HAO samen wil bouwen aan een sterk, landelijk dekkend portfolio. Hierin is opgenomen “We ontwikkelen gezamenlijk nieuwe generieke, groene Ad’s die passen bij de maatschappelijke ontwikkelingen. Specifieke Ad’s die passen bij de profilering van een bepaalde groene hogeschool worden aangeboden op specifieke locaties en zijn niet landelijk dekkend.” Het SAC heeft een kwartiermaker aangesteld om hen te adviseren over de uitvoering van het sectorplan met als eerste prioriteit het samenwerken aan het groene Ad-portfolio. Het advies over het Ad-portfolio is vervolgens overgebracht aan de bestuurders van de vier betrokken groene hogescholen.

De bestuurders hebben vervolgens na bestuurlijk overleg op 22 mei 2025 het SAC de volgende opdracht gegeven: *“Het SAC wordt gevraagd om per brede AD-opleiding (Food, Bedrijfskunde & Agribusiness, Groene Leefomgeving en Dier) en voor het geheel van de vier AD-opleidingen een planning/plan van aanpak te maken, zodanig dat voor iedere brede AD een dossier kan worden opgeleverd bij de CDHO om een clusteraanvraag te kunnen doen en daarna de opleiding binnen 28 maanden te kunnen starten. Bij de clusteraanvraag moet duidelijk zijn welke hogescholen en daarbinnen de locatie(s), voor welke variant (VT, DT, dual) gaan.*

Tussen de hogescholen moet duidelijk zijn welke hogeschool “trekker” is per opleiding en dat de andere betrokken hogescholen zich “verplichten” tijdige input en betrokkenheid te leveren, zodat dat de beoogde planning/deadlines worden behaald.

In de clusteraanvraag zijn de 'eindcompetenties' van de betrokken Ad voor iedereen dezelfde. Er wordt zo goed mogelijk aangesloten bij de door de 'trekkende hogeschool' ontwikkelde competenties (Food ---> HAS Green academy) of bij al bestaande croho's (Ad BAB en Ad Groene leefomgeving en Ad Diermanagement). De AD Food wordt met prioriteit ter hand genomen.”

In de planning die het SAC vervolgens heeft gemaakt en die is goedgekeurd door de bestuurders, is de beoogde startdatum voor Ad Dier september 2028. De beoogde startdatum voor de Ad Hippische Sport is september 2026. Met de besturen is afgesproken dat de exacte positionering van de Ad Hippische Sport ten opzichte van een brede Ad Dier, bepaald zal worden als meer bekend is van de te ontwikkelen Ad Dier.

Overzicht bronnen

- [SBB \(2025a\) Atlas beroepsonderwijs en arbeidsmarkt](#)
- [SBB \(2025b\) KiesMBO](#)
- [ROA \(2025\) AIS](#)

Overzicht bijgevoegde bijlagen

- Bijlage 1 - Overlegplatform Associate degree (2023) Landelijke doorstroomafspraken Ad-bachelor
- Bijlage 2 - DUO (2025) Eerstejaarsinschrijvingen hbo-domein
- Bijlage 3 - Lexnova (2025a) Instroomenquête – Rapportage
- Bijlage 4 - Lexnova (2025b) Instroomenquête – Bijlagenrapportage
- Bijlage 5 - Lexnova (2025c) Werkgeversinterviews – Rapportage
- Bijlage 6 - Lexnova (2025d) Werkgeversinterviews – Transcripten
- Bijlage 7 - Lexnova (2025e) Werkveldenenquête – Rapportage
- Bijlage 8 - Lexnova (2025f) Werkveldenenquête – Bijlagenrapportage
- Bijlage 9 - Lexnova (2025g) Vacatureanalyse – Rapportage
- Bijlage 10 - FNRS (2025) Trends en ontwikkelingen
- Bijlage 11 - Sectorraad Paarden (2025) Reactie Ad Hippische Sport
- Bijlage 12 - HAS (2024) Hippische Monitor 2024
- Bijlage 13 - HVHL (2022) Instellingsplan
- Bijlage 14 - Praktijkcluster Paard (2024) Verslag overleg 10-10-2024
- Bijlage 15 - SAC Agro & Food (2024) Groen Welbevinden - Sectorplan Agro & Food 2024-2028